

Statistiska meddelanden

Beställningsnummer
Be 14 SM 9201

P 3/7

Tätorter 1990

Befolkning och areal i tätorter och glesbygd

Reviderade uppgifter

Localities 1990

Population and area in urban and rural areas

Revised figures

Sammanfattning

SCB har utfört en avgränsning av alla tätorter 1990, där för första gången en datorstödd avgränsningsmetod har använts. En första publicering av statistik för tätorter gjordes 1991. Dessa uppgifter har nu reviderats för 248 tätorter.

Antalet tätorter enligt 1990 års avgränsning uppgår till 1 843. Sedan den förra avgränsningen år 1980 har 83 tätorter tillkommit, medan 60 har upphört. Av dem som upphört har 14 vuxit samman med någon annan tätort, medan 46 har färre än 200 invånare år 1990. De flesta nya tätorterna ligger i södra och västra Sverige. Av de tätorter som upphört ligger många i norra Sverige.

Tätortsbefolkningen uppgår 1990 till 7,2 miljoner invånare, vilket är 83,4 procent av Sveriges totala folkmängd. Sedan 1980 har andelen ökat med 0,3 procentenheter. Glesbygdsbefolkningen har ökat med 21 000 under 1980-talet. Därmed har en hundraårig trend av ständigt minskande folkmängd i glesbygden brutits.

De största tätorterna är Stockholm, som nu har över en miljon invånare, Göteborg, Malmö och Uppsala.

Många av de stora och medelstora tätorterna ökar åter sin folkmängd. Trenden från 1970-talet, då de flesta större tätorter minskade sin folkmängd, är därmed bruten.

Tätortsarealen har ökat med 200 km² till drygt 5 000 km². Detta är en betydligt långsammare ökning än under 1970-talet, då tätorternas areal ökade med 800 km². Tätortsarealen har ökat snabbare i södra och västra Sverige än i övriga delar av landet.

Tätortsarealens andel av den totala landarealen utgör 1,2 procent. I Stockholms län ingår nära 10 procent av landarealen i tätorter, medan andelen i Norrbotten är endast 0,2 procent.

Befolkningstätheten i tätorterna har totalt sett minskat något, men i flera län har den ökat, bl a i Stockholms län.

Glesbygdsbefolkningen ökar mest i Stockholms och Göteborgs och Bohuslän med angränsande län samt i Kopparbergs län. En av förklaringarna till att glesbygden åter ökar är permanentning av fritidshusområden, som dock ännu behåller sin dominerande karaktär som fritidshusområden och därmed inte ingår i tätorter. De största minskningarna av glesbygdsbefolkningen redovisas i Västerbottens, Kristianstads och Hallands län.

STATISTISKA **SCB** CENTRALBYRÅN

STATISTISKA
CENTRALBYRÅN

92. 03. 06

Bibliotek

Producent Förfrågningar

SCB, Programmet för befolkningsstatistik
Torbiörn Carlquist, tfn 08-783 50 24
Hans Ylander, tfn 08-783 47 30

Serie

Be-Befolkning och levnadsförhållanden
ISSN 0082-0245

Från trycket

5 mars 1992. SCB-Tryck, Örebro. Miljövänligt papper

© 1992 Statistiska centralbyrån, 115 81 Stockholm. Ansvarig utgivare Jan Högrelius. Statistiska meddelanden (SM) kan köpas från SCB Förlag, 701 89 Örebro, telefon 019-17 68 00 eller telefax 019-17 69 32

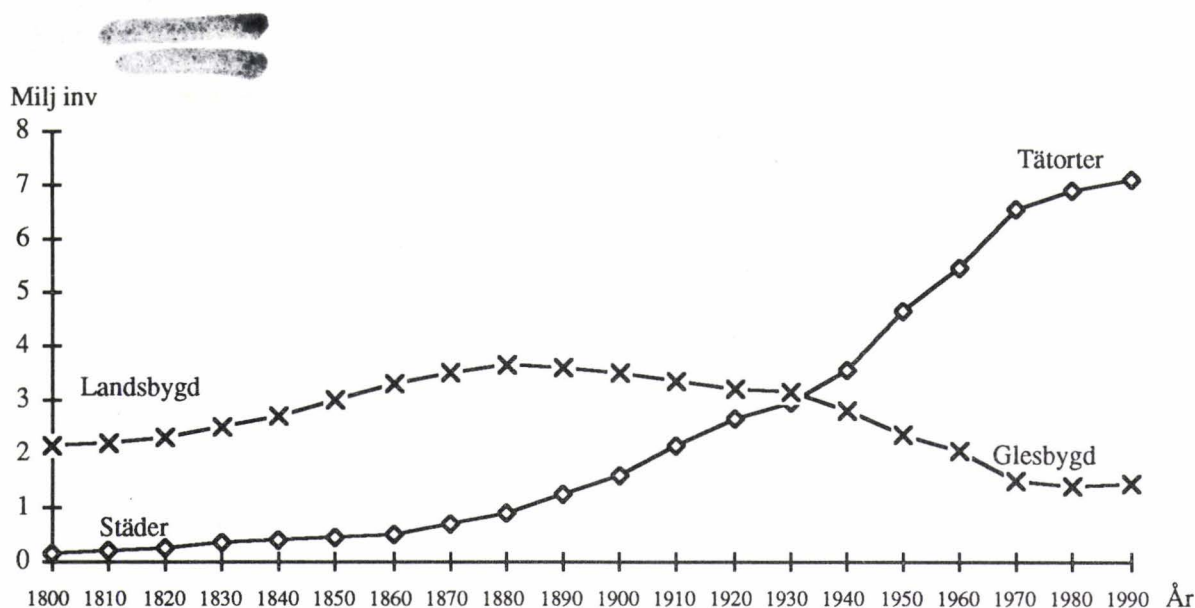
© 1992 Statistics Sweden. Statistical Reports can be obtained from SCB Publishing Unit, S-701 89 Örebro, Sweden

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

Antalet tätorter

Under 1950-talet minskade antalet tätorter kraftigt bland annat p g a klarare avgränsningsdefinitioner. Minskningen fortsatte under 1960-talet. Antalet tätorter har ökat något efter 1970, en utveckling som kvarstår under 1980-talet. Under 1980-talet har dock antalet små tätorter med under 500 invånare ökat för första gången efter 1950. Den storleksgrupp som vuxit snabbast

är tätorter med mellan 5 000 och 10 000 invånare. Här återfinns många av de villasamhällen utanför de medelstora städerna som växte särskilt snabbt under 1970-talet. Under 1980-talet har antalet tätorter i denna storleksgrupp fortsatt att öka, om än i långsammare takt.

Befolkning i tätorter och glesbygd 1800–1990
Population in urban and rural areas 1800–1990

Folkmängd och tätorter

En fjärdedel av tätortsbefolkningen bor i de fyra största tätorterna med över 100 000 invånare. I tätorter med mellan 50 000 och 100 000 invånare bor en sjundedel av tätortsbefolkningen, medan endast 7 procent bor i tätorter med mindre än 1 000 invånare.

Tätortsarealerna är mera jämnt fördelade mellan tätorter i olika storleksklasser. Detta beror på att de större tätorterna har en större befolkningstäthet än de mindre.

Summerad folkmängd och areal i tätorter i olika storleksgrupper 1990
Population and area in localities by size 1990

Folkmängds- storlek	Antal invånare 1990	Landareal, km ² 1990	Fördelning i procent 1990	
			Folkmängd	Landareal
200– 499	227 866	472,3	3,2	9,3
500– 999	300 906	458,7	4,2	9,1
1 000– 1 999	387 412	473,0	5,4	9,4
2 000– 4 999	714 791	685,7	10,0	13,6
5 000– 9 999	798 521	613,3	11,2	12,1
10 000–19 999	786 428	553,1	11,0	10,9
20 000–49 999	1 073 987	638,8	15,0	12,6
50 000–99 999	1 033 163	505,3	14,4	10,0
Över 100 000	1 839 541	654,4	25,7	12,9
Summa	7 162 615	5 054,6	100,0	100,0

De större tätorterna

De största tätorterna är Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala, som har över 100 000 invånare. Närmast därefter följer Västerås, som under 1970- och 1980-talen haft en i stort sett konstant befolkning på strax under 100 000 invånare.

Stockholms tätort har för första gången nått över en miljon invånare. Om däremot de tätorter medräknas, som under 1970-talet vuxit samman med Stockholm, hade Stockholms tätort år 1970 haft ungefär lika stor folkmängd som år 1990. Göteborg har under 1980-talet vuxit samman med Tuve. Om Tuves folkmängd läggs samman med Göteborg även år 1980, har befolkningen legat stilla under 1980-talet. Malmös folkmängd har minskat något under 1980-talet.

1970-talets trend med minskande befolkning har brutits för många medelstora tätorter, liksom för Stockholm och Göteborg. Många industriorter har dock fortsatt att minska sin folkmängd även under 1980-talet, om än i långsammare tempo.

De tätorter som vuxit snabbast i absoluta tal är Stockholm och några av dess förorter, särskilt Täby, samt några av universitetsstäderna (Umeå, Uppsala och Lund). De större tätorter som har minskat sin befolkning under 1980-talet är i regel industriorter, som Borås, Karlskoga, Eskilstuna och Sandviken. Den allra största minskningen har registrerats för Kiruna, medan Laisvall har minskat mest relativt och förlorat mer än halva befolkningen under 1980-talet.

Tätorter som ökat folkmängden mest absolut 1980–1990

Localities with largest increase in population, absolutely

Tätort	Ökning 1980–1990
Stockholm	51 483
Täby	9 240
Umeå	7 586
Uppsala	7 395
Lund	7 354
Sollentuna	5 109
Helsingborg	4 324
Vallentuna	4 310
Upplands-Väsby	4 201
Växjö	4 103

Anm.: Folkmängden i tätorter som vuxit samman ingår ej i ökningen.

Tätorter som minskat folkmängden mest absolut 1980–1990

Localities with largest decrease in population, absolutely

Tätort	Minskning 1980–1990
Kiruna	-3 980
Borås	-3 562
Malmö	-3 297
Karlskoga	-3 223
Eskilstuna	-2 552
Sandviken	-2 543
Karlskrona	-2 132
Malmberget	-2 070
Fagersta	-1 667
Nyköping	-1 662

Tätortsdefinitionen

Som tätbebyggt område räknas alla hussamlingar med minst 200 invånare, där avståndet mellan husen normalt icke överstiger 200 meter. Avståndet kan dock tillåtas överstiga 200 meter, när det gäller hussamlingar inom en större orts influensområde. Å andra sidan bör maximigränsen mellan husen sättas lägre än 200 meter, där bebyggelsens karaktär så påkallar, nämligen då i små tätorter ingen tydlig tätortskärna (centrum, city) framträder och i de fall, då gränsen mellan tätort och landsbygd är diffus, med andra ord då bebyggelsen i tätorten icke framstår som avsevärt tätare än inom övriga närliggande bebyggda områden.

Vid avgränsningen av tätbebyggda områden medräknas också obebodda hus, inräknat hus som uteslutande användes som arbetsplats. Som hus tillhörande tätortsbebyggelse betraktas dock ej jordbrukets ekonomibyggnader, såvida dessa är fritt liggande i förhållande till huvudegendomen. Frågan huruvida sommarbebyggelse skall inräknas eller ej

hänskjutes till de enskilda ländernas avgörande. (I Sverige räknas ej ren sommarbebyggelse som tätort. Det krävs att minst hälften av husen har permanentboende.) Anstalter o d, som är belägna utanför tätbebyggt område, räknas som tätort såvida anstaltens bofasta personal med familjer osv, men utan patienter, utgör minst 200 personer.

Även om avståndet mellan husen överstiger 200 meter, skall det icke betraktas som avbrott i bebyggelsen, när det mellan husen belägna området utnyttjas till allmännyttiga ändamål såsom vägar, parkeringsplatser, parker, idrottsplatser och kyrkogårdar; detsamma gäller sådana obebyggda områden som lagerplatser, järnvägslinjer och kajer.

Uppdelningen i tätbebyggda och glesbebyggda områden företages oberoende av den administrativa indelningen. Hussamlingar som utgör en direkt fortsättning av ett tätbebyggt område i en grannkommun, inräknas sålunda i detta område vid tätortsredovisningen.

De största tätorterna 1990 rangordnade efter folkmängdsstorlek samt folkökning 1980-1990

The biggest localities 1990 and their increase 1980-1990 ranked by population size

Tätort	Folkmängd ¹			Folkökning 1980-90		Ordningsnummer		
	1990	1980	1970	Antal	Procent	1990	1980	1970
Stockholm	1 040 907	989 424	1 035 557	51483	5,2	1	1	1
Göteborg	465 474	464 831	505 428	643	0,1	2	2	2
Malmö	223 663	226 960	264 588	-3297	-1,5	3	3	3
Uppsala	109 497	102 102	97 364	7395	7,2	4	4	5
Västerås	98 233	97 507	99 343	726	0,7	5	5	4
Örebro	85 858	84 830	90 385	1028	1,2	6	6	7
Norrköping	82 639	84 016	91 034	-1377	-1,6	7	7	6
Linköping	82 451	79 742	77 063	2709	3,4	8	8	10
Helsingborg	81 615	77 291	82 008	4324	5,6	9	9	8
Jönköping	76 275	76 027	80 693	248	0,3	10	10	9
Gävle	67 301	66 986	65 326	315	0,5	11	11	13
Lund	62 909	55 555	52 782	7354	13,2	12	15	16
Umeå	60 305	52 719	47 692	7586	14,4	13	16	19
Eskilstuna	59 815	62 367	68 596	-2552	-4,1	14	13	12
Borås	59 709	63 271	73 759	-3562	-5,6	15	12	11
Södertälje	58 097	58 711	57 494	-614	1,0	16	14	14
Täby	54 645	45 405	39 698	9240	20,4	17	20	21
Karlstad	52 933	51 867	52 044	1066	2,1	18	17	17
Sundsvall	50 378	51 282	53 599	-904	-1,8	19	18	15
Halmstad	48 880	48 798	49 725	82	0,2	20	19	18
Sollentuna	47 835	42 726	37 286	5109	12,0	21	22	24
Växjö	46 735	42 632	39 586	4103	9,6	22	23	22
Östersund	42 855	40 324	36 256	2531	6,3	23	25	27
Luleå	42 727	42 914	36 743	-187	-0,4	24	21	26
Trollhättan	40 178	41 369	41 016	-1191	-2,9	25	24	20
Borlänge	39 147	40 163	38 087	-1016	-2,5	26	26	23
Falun	34 615	32 612	28 988	2003	6,1	27	28	37
Upplands-Väsby	34 563	30 362	17 603	4201	13,8	28	33	59
Kristianstad	31 314	30 593	30 779	721	2,4	29	31	32
Karlskoga	31 106	34 329	36 963	-3223	-9,4	30	27	25
Skellefteå	31 051	29 892	27 456	1159	3,9	31	35	40
Örnsköldsvik	31 041	30 947	29 642	94	0,3	32	30	35
Tumba	30 879	29 422	27 308	1457	5,0	33	39	41
Kalmar	30 817	29 819	34 918	998	3,3	34	36	29
Skövde	30 542	29 669	29 040	873	2,9	35	38	36
Lidingö	30 115	30 419	29 799	-304	-1,0	36	32	34
Karlskrona	30 091	32 223	33 873	-2132	-6,6	37	29	30
Uddevalla	29 788	30 319	35 459	-531	-1,8	38	34	28
Motala	29 629	29 729	28 942	-100	-0,3	39	37	38
Landskrona	26 595	27 145	30 110	-550	-2,0	40	42	33
Nyköping	26 384	28 046	30 943	-1662	-5,9	41	40	31
Sandviken	25 360	27 903	28 410	-2543	-9,1	42	41	39
Åkersberga	23 556	20 357	11 875	3199	15,7	43	48	91
Trelleborg	22 853	22 221	24 096	632	2,8	44	44	42
Vallentuna	22 745	18 435	10 533	4310	23,4	45	60	100
Varberg	22 728	19 668	17 768	3060	15,6	46	54	58
Lidköping	22 008	21 484	21 987	524	2,4	47	46	45
Katrineholm	21 664	21 876	22 616	-212	-1,0	48	45	44
Västervik	21 504	21 462	20 168	42	0,2	49	47	48
Alingsås	21 297	19 283	18 761	2014	10,4	50	56	55
Vänersborg	21 014	19 852	19 465	1162	5,9	51	50	51
Visby	20 986	19 835	19 245	1151	5,8	52	51	53
Märsta	20 714	18 827	16 786	1887	10,0	53	58	63
Kiruna	20 466	24 446	23 279	-3980	-16,3	54	43	43
Boden	20 205	19 726	19 646	479	2,4	55	53	50

¹ År 1980 och 1970 inkluderas andra tätorter som fram till år 1990 vuxit samman med tätorten.

Publicering

En mer fullständig redovisning av denna undersökning publiceras i Statistiska meddelanden (SM) serie Na 38 SM 9201. Innehållet i denna rapport säljs även på diskett med möjlighet

för användaren att ta in tabellerna i kalkylprogram och göra egna analyser och sammanställningar. på disketten finns även tätorternas lägeskoordinater i rikets nät, liksom vattenarealer och totalarealer.